

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«УКРАЇНЬСКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В.Н. КАРАЗІНА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії
ректор Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Тетяна КАГАНОВСЬКА

2024 р.

ПРОГРАМА
вступного фахового випробування для осіб, які вступають для навчання
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля

Харків – 2024

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 2893DF07000000000000000000000000000001
Підписувач КАГАНОВСЬКА ТЕТЯНА ЄВГЕНІЇВНА
Дійсний з 23.10.2023 10:39:43 по 22.10.2025 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Програму складено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки магістрів за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля – це галузь економічної науки, що передбачає підготовку фахівців у сфері підприємництва, економіки та управління діяльністю суб'єктів господарювання у сфері торгівлі..

Вступний іспит з професійної освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» має *за мету* з'ясування рівня підготовки, який сформувався у вступників на другому (магістерському) рівні вищої освіти (або освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст) з метою проведення конкурсного відбору серед них на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії вказаної спеціальності у межах ліцензованого обсягу.

Зміст програми вступного іспиту ґрунтується на таких навчальних дисциплінах, як стратегічне управління бізнесом; економічне управління у бізнес-структурах; управління бізнес-процесами; управління проектами; інтелектуальний бізнес та електронна комерція, що становлять основу підготовки майбутнього фахівця у сфері підприємництва, управління бізнес-структурою та торгівлі.

Вступний іспит передбачає перевірку і оцінку професійної компетентності, наявності інтегрованих знань з фахових предметів та вмінь реалізовувати ці знання на практиці. Для цього вступник до аспірантури має продемонструвати:

Знання: основних проблем стратегічного управління, конкурентних переваг підприємства; орієнтуватися у особливостях формування культури підприємства та стратегічного лідерства; аналізувати макросередовище, сильні та слабкі сторони підприємства; визначати стратегічні зміни на підприємстві; знати стратегії створення нового продукту; розуміти економічне управління у бізнес-структурах; визначати системи економічного управління у бізнес-структурах; здійснювати фінансову діагностику підприємства; володіти навиками управління системою бізнес-процесів підприємства.

Уміння: володіти навиками наукових досліджень та готові до організації та ефективного провадження власної справи, розроблення бізнес-проектів і бізнес-планів, генерування стартапів, ведення підприємницької діяльності з використанням як традиційних, так і новітніх методів торгівлі (зокрема, інтернет-трейдинг, електронна комерція, онлайн та офлайн ритейл) та до роботи на торговельних платформах; аналізувати управлінські ризики; розробляти стратегії розвитку підприємства.

Здатності щодо аналізу показників, проектування, організації системи управління підприємства, розробки стратегії розвитку бізнес-структури; реалізації дослідницької компетентності.

Вступний іспит проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить 3 завдання.

До програми додається список рекомендованої літератури, критерії оцінювання підготовки.

Форма вступного випробування – екзамен

Час виконання – 2 год.

Екзаменаційний білет складається з трьох завдань творчого характеру.

Вимоги до відповіді вступника.

Оцінювання відповідей вступників проводиться із урахуванням наступних аспектів:

- об'єктивності в усвідомленні закономірностей управлінських складових розвитку підприємства;
- здатності здобувача мислити економічними категоріями з обраного напрямку;
- схильності до аналізу економічних показників.

1. Зміст програми

Розділ 1. Стратегічне управління бізнесом

Загальна характеристика стратегічного управління. Аналіз зовнішнього середовища та впливу конкурентних сил. Внутрішнє середовище. Формування місії та визначення цілей підприємства.

Процес формування стратегії підприємства. Реалізація та контроль стратегії підприємства. Концепція продукту у стратегічному управлінні.

Стратегії створення конкурентних переваг. Стратегії конкуренції. Корпоративна культура і стратегічне лідерство як фактор реалізації стратегії. Стратегія використання людського потенціалу.

Входження людини в організацію. Особистісні основи поведінки людини в організаційному оточенні.

Розділ 2. Економічне управління у бізнес-структурах

Поняття економічного управління підприємством, його місце в системі менеджменту підприємства. Об'єкти та суб'єкти економічного управління. Основні завдання економічного управління у бізнес-структурах.

Системи економічного управління у бізнес-структурах Контролінг як сучасна концепція управління підприємством.

Система бюджетного управління підприємством. Організація бюджетного управління у бізнес-структурі. Технологія формування операційних бюджетів і бюджетів доходів і витрат. Управління грошовими потоками підприємства на основі бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу.

Фінансова діагностика підприємства.

Управління робочим капіталом.

Управління інвестиційним портфелем підприємства.

Стратегічне та операційне управління фінансуванням діяльності бізнес-структур.

Розділ 3. Управління бізнес-процесами

Теоретичні основи та особливості процесного управління підприємством.

Формування бізнес-моделі промислового підприємства. Управління системою бізнес-процесів підприємства.

Методичний та прикладний інструментарій бізнес-інжинірингу. Регламентація бізнес-процесів.

Прикладні аспекти SADT–моделювання. Використання CASE–технологій.
Основні концепції вдосконалення бізнес-процесів підприємства.

Реінжиніринг бізнес-процесів підприємства

Розділ 4. Управління проектами

Система управління проектами: цілі, функції, структура. Організація управління проектами.

Планування змісту і структуризація проекту. Планування проекту в часі.
Планування проектних витрат.

Контроль виконання проекту.

Управління ризиками проектів.

Управління якістю проектів.

Організація проведення торгів за проектами.

Формування та розвиток команди проекту.

Автоматизація процесів управління проектами.

Розділ 5. Інтелектуальний бізнес та електронна комерція

Теоретичні засади інтелектуального бізнесу. Інтелектуальні продукти: сутність і особливості створення.

Нормативно-правове забезпечення інтелектуального бізнесу.

Управління інтелектуальним бізнесом. Мотивація виробників інтелектуальних продуктів.

Інформаційне забезпечення та оцінка вартості інтелектуального бізнесу.
Бізнес-моделювання інтелектуального бізнесу.

Ризики в інтелектуальному бізнесі та управління ними.

Економічна безпека інтелектуального бізнесу. Основні положення електронної комерції.

Маркетинг в електронній комерції.

Електронні платіжні системи.

3. Критерії оцінювання вступного випробування

Програмою передбачено складання здобувачами вступного фахового іспиту зі спеціальності та захист дослідницької пропозиції за темою майбутнього дисертаційного дослідження.

Екзаменаційний білет складається з трьох питань. Кожне питання оцінюється до 60 балів і 2 додаткові питання – до 10 балів за кожне питання ($3 \times 60 + 2 \times 10 = 180 + 20 = 200$). Оцінювання проходить за 6 критеріями, кожний з яких має максимум 10 балів. Таким чином, максимально можлива оцінка за екзамен, відповідно до критеріїв, складає 200 балів.

**Критерії оцінювання кожного питання екзаменаційного білету
вступного іспиту зі спеціальності**

60-48 балів	Відповідь правильна, повна, довершена, обґрунтована, достовірна, точна, не викликає сумнівів у членів комісії.
47-34 балів	Відповідь правильна, достовірна з незначними неточностями, не викликає сумнівів у членів комісії.
33-20 балів	Відповідь у цілому правильна, проте із значною кількістю помилок, неповна, неточна, недовершена, незакінчена, необґрунтована, викликає уточнюючі запитання у членів комісії.
19-6 балів	Відповідь є фрагментарною, допущені значні похибки й неточності у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні.
5-1 балів	Відповідь є фрагментарною, неправильною, недостовірною; відсутня логіка викладу матеріалу та власні висновки.
0 балів	Відповідь відсутня

Критерії оцінювання додаткового питання за 10-ти бальною шкалою

<i>Високий рівень</i> 10 балів	Відповідь здобувача характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, його відповіді характеризуються креативним підходом.
<i>Середній рівень</i> 6-8 балів	Відповідь здобувача характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він допускає деякі неточності, його відповіді не характеризуються креативним підходом.
<i>Низький рівень</i> 1-5 балів	Відповідь здобувача характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях.
<i>Незадовільний рівень</i> 0 балів	У здобувача дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; відсутні навички аналізу, він допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання.

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції

Дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження. Дослідницька пропозиція має містити:

назву дослідження, анотацію дослідження (до 500 слів викладу проблеми та запропонованих шляхів її розв'язання з ключовими словами),

загальний опис дослідження (актуальність обраної теми, обґрунтування наукової новизни, теоретична значущість, мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, очікувані результати, аналітичний огляд наукових праць за темою дослідження, методологія та методи дослідження, план реалізації дослідження, список літератури (від 20 позицій).

Вимоги до дослідницьких пропозицій розроблені відповідно до особливостей спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти.

Оцінювання дослідницької пропозиції з її презентацією відбуватиметься як складова вступних випробувань.

Максимально можлива оцінка за дослідницьку пропозицію, відповідно до критеріїв, складає 200 балів.

№ з/п	Критерії оцінки	Кількість балів
1	Заявлена здобувачем наукова проблема є актуальною і має практичне значення	20
2	У дослідницькій пропозиції представлено ґрунтовний та всебічний огляд наявних досліджень та проаналізовано ідеї, пов'язані з заявленою проблемою	40
3	Здобувачем продемонстровано спроможність формулювати власні аргументовані гіпотези, визначати перспективи теми та робити власні аргументовані висновки	40
4	Здобувачем представлено нові аспекти у дослідженні проблеми або запропоновано нові методи дослідження, що підкреслює своєрідність майбутнього дисертаційного дослідження. Текст дослідницької пропозиції містить усі необхідні компоненти та змістові частини	40
5	Заявлені у дослідницькій пропозиції положення не повторюються і не суперечать одне одному	20
6	У дослідницькій пропозиції грамотно представлено елементи програми соціологічного дослідження з заявленої теми	40
	Разом	200

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість балів із вступного іспиту складає не менше 100 балів.

4. Список рекомендованої літератури

1. Аврамова О. Є., Васильєва Н.Г., Первалова Л. В. Правові засади інтелектуальної власності в Україні: навчальний посібник / О. Є. Аврамова, Н. Г. Васильєва, Л. В. Первалова. – Х: НТУ «ХП», 2012. – 76с.

2. Апопій В. В. Організація торгівлі: підручник /В. В. Апопій, І. П. Міщук та ін. – К. ЦУЛ, 2008. – 586 с.
3. Афанасьєв М. В., Гонтарєва І. В. Управління проектами: навч.-метод посіб. / М. В Афанасьєв, І. В. Гонтарєва. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 272 с.
4. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : [підручник] / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2008. – 431 с.
5. Балабанова, Л. В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2008. – 156 с.
6. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами: навч. посіб. / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. – К.: КНЕУ, 2004. – 231 с.
7. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент: навчально-метод. посібник / Ю.Ю. Верланов. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 344 с.
8. Власова Н. О. Економіка торгівлі : навч. посібник з грифом МОН України /Н.О. Власова та ін., за наук. ред. Власової Н.О. – Х.: Світ Книг, 2015. – 473 с.
9. Власова Н. О. Формування ефективної закупівельної політики підприємств роздрібної торгівлі: навч. посіб. / Н. О. Власова, Ю. В. Пономарьова. – Харків: ДОД НАУ «ХАІ», 2003. – 144 с.
10. Власова Н. О. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія / Н. О. Власова, І. Ю. Мелушова. – Харків: ХДУХТ, 2008. – 259 с.
11. Внутрішня торгівля: регіональні аспекти розвитку : монографія] / [за заг. ред. Шубіна, Я. А. Гончарука]. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2007. – 404 с.
12. Гончаров А. Б. Економічне управління підприємством: конспект лекцій / Гончаров А.Б., Олейникова Н.М. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2009. – 368 с.
13. Гросул В. А. Оцінка ефективності функціонування підприємств торгівлі з позицій ключових стейкхолдерів: монографія / В. А. Гросул, Н. Е. Аванесова. – Харків : ХДУХТ, 2010. – 231 с.
14. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 432 с.
15. Економічне управління підприємством: навч. посіб. / Н.М. Євдокимова, Л.П. Батенко, В.А. Верба та ін.; за заг. ред. Н.М. Євдокимової. – К.: КНЕУ, 2011. – 327 с.
16. Збаразька Л. О. Управління проектами: навч. посіб. /Л. О Збаразька, В. С. Рижиков, І. Ю. Єрфорт, О. Ю. Єрфорт. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 168 с.
17. Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції: міжнародні аспекти / Уклад. І.А. Шуміло – Х.:2010. – 172 с.
18. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / Г. О. Остапович, О. М. Стороженко, Г. В. Уманців, О. В. Фоміна. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 456 с.
19. Кірін Р. С. Інтелектуальна власність: підручник / Р. С. Кірін, В. Л. Хоменко, І. М. Коросташова. – Д. : Національний гірничий університет, 2012. – 320 с.

20. Клівець П. Стратегія підприємства. Навч. посіб. / П. Г.Клівець. – К.: Академвидав, 2007. – 320 с.
21. Ковтун О. Стратегія підприємства. Навч. посіб. / О.Ковтун. – Львів: «Новий Світ-2000», 2010. – 388 с.
22. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами / С. Ковтун. – Харків: Фактор, 2005. – 340 с.
23. Коріньєв В. Л. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. / В. Л. Коріньєв, М. Х. Корецький, О. І. Дацій. – К.: ЦУЛ, 2007. – 200 с.
24. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник / Г. О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – Київ.: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
25. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія : монографія / Краснокутська Н. С. – Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. – Харків : ХДУХТ, 2010. – 247 с.
26. Кузьмін О. Є. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади: монографія / О. Є. Кузьмін. – К.: Кондор, 2007. – 234 с.
27. Кучеренко В. Р., Маркітан О. С. Управління діловими проектами: навч. посіб. / В. Р. Кучеренко, О. С. Маркітан. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 280с.
28. Ладунка І. С., Рибалка Т. М. Особливості економічного управління підприємством / І. С. Ладунка, Т. М. Рибалка // Економіка і суспільство. – 2017. – № 13.
29. Лепейко Т. І. Реінжиніринг бізнес-процесів : навч. посібн. у схемах і таблицях / Т. І. Лепейко, А. В. Котлик. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2009. – 80 с.
30. Мазаракі А. А. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку : монографія / [Мазаракі А. А., Бланк І. О., Лігоненко Л. О. та ін.]. – К. : КНТЕУ, 2006. – 195 с.
31. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку / А.П.Наливайко. – К.: КНЕУ, 2000.
32. Падерін І.Д., Горященко Ю.Г., Новак Є. Е. Стратегічне управління на підприємствах малого та середнього бізнесу /Економічний вісник. – 2017. – №2.
33. Пан Л. В. Управління проектами: навч.-метод. забезп. курсу / Л. В. Пан. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 139 с.
34. Поліщук В. С. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник. / В. С. Поліщук, С. В. Пірожак. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець- Подільський нац. ун-т. імені Івана Огієнка, 2011. – 148 с.
35. Романюк О. І. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / О. І. Романюк. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 270 с.
36. Ротер М., Шук Дж. Вміння бачити бізнес-процеси: створення цінності та зменшення втрат; перекл. з англ. Гуменюк К. – Бібліотека Лін Інституту. – Київ: Пабулум, 2017. – 132 с.
37. Семикіна М. В., Петіна О. М. Інтелектуальний бізнес: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання. За ред. М. В. Семикіної. – Кіровоград: КНТУ, 2015. – 141 с.

38. Сохацька А. М. Біржова справа: підручник / А. М. Сохацька. Тернопіль : Карт-бланш, 2008. – 632 с.
39. Тарасюк Г. М. Управління проектами: навч. посіб. / Г. М. Тарасюк. – К.: Каравела, 2006. – 320с.
40. Трансформаційні процеси в торгівлі України в умовах інтернаціоналізації: монографія / [Л. О. Лігоненко, Г. М. Богославець, Г. Л. Піратовський та ін.] ; за ред. Л. О. Лігоненко. – К. : КНТЕУ, 2009. – 334 с.
41. Тян Р. Б, Холод Б. І., Ткаченко В. А. Управління проектами: підручник / Р. Б Тян, Б. І. Холод, В. А. Ткаченко – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
42. Управління бізнес-процесами підприємства. Комплексний тренінг: навч. посіб. / П. Г. Банщиків [та ін.]; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2010. – 283 с.
43. Федішин І. Б. Електронний бізнес та електронна комерція (опорний конспект лекцій для магістрів) / І. Б. Федішин. – Тернопіль, ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016. – 155 с.
44. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2008. – 536 с.
45. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність : [навч. посіб.] / Г. В. Черевко. – К. : Знання, 2008. – 412 с.
46. Швець Г. О. Захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні: навч. посіб. / Г. О. Швець, П. В. Солошенко, С. А. Петренко – Маріуполь: Вид-во «ПДТУ», 2012. – 215 с.
47. Швиданенко Г.О., Приходько Л.М. Оптимізація бізнес-процесів: навч. посіб. / Г.О. Швиданенко, Л. М. Приходько. – К.: КНЕУ, 2012. – 487 с.
48. Шершньова З. Стратегічне управління: Навч. посібник / З. Шершньова, С. Оборська. – К.: КНЕУ, 2005. – 412с.
49. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.

Голова предметної комісії,
доктор економічних наук, професор

Вікторія ЧОБИТОК

Затверджено на засіданні Приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Протокол № 5 від 03 червня 2024 р.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Сергій ЄЛЬЦОВ